

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА
ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 051 «ЕКОНОМІКА»
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня **«БАКАЛАВР»**
на базі освітньо–кваліфікаційного рівня **«МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ»**,
здобутого за іншою (неспорідненою) спеціальністю
на третій курс (з нормативним терміном навчання)

Програма фахового вступного випробування (співбесіди), здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «БАКАЛАВР» на базі освітньо–кваліфікаційного рівня «МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ», здобутого за іншою (неспорідненою) спеціальністю на третій курс (з нормативним терміном навчання) спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», розроблена:

- доктором економічних наук, професором Запшою Г.М.;
- доктором економічних наук, доцентом Крюковою І.О.
- кандидатом економічних наук, доцентом Галицьким О.М.;
- кандидатом економічних наук, доцентом Шевченко А.А.;
- кандидатом економічних наук, доцентом Шабатурою Т.С.;
- кандидатом економічних наук, доцентом Петренко О.П.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. БАЗОВА ЧАСТИНА ПРОГРАМИ.....	5
1.1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ.....	5
1.2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК.....	8
1.4. МЕНЕДЖМЕНТ	9
2. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	10
3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ	12

ВСТУП

Програму вступної співбесіди розроблено для абітурієнтів, які мають диплом за освітньо – кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста за неспорідненими спеціальностями та приймають участь у конкурсі відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка», відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014р. № 1556-VII; Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 30.12.2015 р. №1187, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29.04.2015р. № 266.

Метою додаткового вступного випробування за спеціальністю 051 «Економіка» освітнього ступеня «бакалавр» є виявлення рівня знань, умінь і навичок, одержаних абітурієнтами відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» за іншими спеціальностями.

Програма побудована за змістовними розділами. Кожен розділ програми містить перелік тем, за якими складено питання додаткового іспиту, та список рекомендованої для підготовки літератури.

Вступник повинен:

- **виявити:** базові знання з теорії та практики дисциплін, що виносяться на вступне випробування: економічна теорія, економіка підприємства, бухгалтерський облік, менеджмент;

- **знати:** базові економічні закони, принципи і категорії, методологію оцінки рівня ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу; методи раціональної організації та ведення фінансового обліку на підприємствах на підставі використання національних стандартів;

- **продемонструвати** навички творчого, критичного погляду на поставлені практичні завдання та розробки обґрунтованих пропозицій щодо їх розв'язання.

1. БАЗОВА ЧАСТИНА ПРОГРАМИ

1.1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Мета: формування системи знань про економічні відносини як суспільну форму виробництва, проблеми ефективного використання обмежених виробничих ресурсів і шляхи забезпечення суспільних потреб у різних суспільно-економічних формаціях.

Завдання: вивчення загальних засад економічного життя суспільства; розкриття закономірностей розвитку економічної системи та діалектики взаємозв'язку її структурних елементів; з'ясування механізму дії економічних законів і механізму використання їх людьми у процесі господарської діяльності.

Предмет: економічні відносини в їх єдності з продуктивними силами, політичними, ідеологічними, національними та іншими інститутами суспільства.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет і метод політичної економії.
2. Економічні потреби і виробничі можливості суспільства. Економічні інтереси.
3. Економічна система суспільства. Відносини власності.
4. Форми організації суспільного виробництва.
5. Гроші. Витрати виробництва і прибуток.
6. Ринок: суть, функції та умови формування. Класифікація ринків.
7. Інфраструктура ринку і капітал сфери обігу.
8. Підприємство і підприємництво. Підприємництво в аграрній сфері.
9. Капітал і наймана праця. Держава, її економічні функції.
10. Форми суспільного продукту в процесі відтворення.
11. Розподіл національного доходу. Споживання і заощадження.
12. Економічне зростання і його чинники. Економічні цикли.
13. Зайнятість, відтворення робочої сили та відповідне державне регулювання.
14. Господарський механізм у системі регулювання суспільного виробництва.
15. Закономірності й етапи розвитку капіталістичної економічної системи.
16. Економічна система сучасного капіталізму.
17. Соціалістична економічна система та її еволюція.
18. Закономірності й особливості розвитку перехідних економік.
19. Світове господарство. Форми міжнародних економічних відносин.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СПІВБЕСІДИ

1. Етапи становлення економічної теорії як науки.
2. Продуктивні сили і виробничі відносини.
3. Економічні закони і їх об'єктивний характер.
4. Методи дослідження економічних явищ.
5. Власність, її економічний зміст. Види власності в Україні.
6. Гроші, їх економічний зміст та функції.
7. Товарне виробництво та його характерні риси.
8. Товар та його властивості.
9. Ринок та його економічне значення. Види ринків.
10. Поняття ринкової інфраструктури та її основні елементи.
11. Цінні папери та їх характеристика.
12. Підприємництво та його особливості в АПК.
13. Орендна плата. Ціна землі.
14. Ціна, як економічна категорія. Види та функції ціни.
15. Суть і форми конкуренції.
16. Система національних рахунків та її основні показники.
17. Безробіття: форми та види. Закон Оукена.
18. Інфляція: види, типи, наслідки.
19. Державний бюджет і його структура. Державний борг.
20. Бюджетний дефіцит та шляхи його подолання.
21. Економічний цикл та його основні фази.
22. Податкова система. Види податків. Крива Артура Лаффера.
23. Економічне зростання та його типи.
24. Види банків та їх функції.
25. Потреби, блага та їх класифікація.
26. Ринок досконалої конкуренції.
27. Витрати підприємства та їх класифікація.
28. Прибуток підприємства. Норма рентабельності.
29. Монопольний ринок та особливості його функціонування.
30. Поняття еластичності і її види.

1.2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

. **Мета:** сформувати у майбутніх фахівців сукупність знань та навичок використання наукового інструментарію теорії та практики господарювання, конкретних форм і методів управління, принципів формування й використання виробничого потенціалу; взаємодії всіх видів ресурсів, організацій та ефективності виробничо- комерційної діяльності підприємства

Завдання: вивчення теорії та методологічних засад засвоєння практичних навичок управління підприємством у конкурентному середовищі, формування вмінь ефективного використання ресурсного і

виробничо- господарського потенціалу, забезпечення розширеного відтворення на основі інвестиційно-інноваційного розвитку

Предмет: закономірності функціонування і розвитку підприємства в ринкових умовах, вартісна та кількісна оцінка факторів виробничого процесу, ефективність їх використання в умовах ринкових відносин

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет, завдання і методологія науки «Економіка підприємства».
2. Підприємство – основна ланка ринкової економіки. Земельні ресурси та ефективність їх використання.
3. Персонал підприємства. Продуктивність і оплата праці.
4. Основний капітал і виробнича потужність підприємств.
5. Матеріально-технічне забезпечення підприємств.
6. Оборотний капітал підприємства.
7. Нематеріальні активи підприємства.
8. Авансований і власний капітал підприємств.
9. Витрати і собівартість продукції підприємств.
10. Цінова політика підприємств.
11. Фінансово-економічні результати діяльності підприємств.
12. Економічна ефективність діяльності.
13. Інвестиції та оцінювання їх ефективності.
14. Інновації та оцінювання їх ефективності.
15. Концентрація та диверсифікація підприємств.
16. Економічна безпека та антикризова діяльність

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СПІВБЕСІДИ

1. Сутність, мета, задачі та напрямки діяльності підприємства.
2. Ринкове середовище господарювання підприємств і організацій.
3. Об'єднання підприємств
4. Поняття та склад основних засобів засоби підприємства.
5. Оцінка, знос, амортизація та відновлення основних засобів.
6. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів.
7. Кругообіг оборотних засобів.
8. Джерела формування оборотних засобів.
9. Сутність інтелектуального капіталу.
10. Склад і структура персоналу підприємства.
11. Облік персоналу на підприємстві.
12. Кадрова політика підприємства.
13. Оплата праці, її сутність, функції та принципи організації на сучасному підприємстві.
14. Тарифна система та безтарифна система оплати праці.

15. Індивідуальна та колективна оплата праці.
16. Матеріальне стимулювання працівників в умовах ринкової економіки.
17. Класифікація витрат на виробництво.
18. Поняття собівартості продукції.
19. Економічний зміст і функції ціни в системі господарського механізму.
20. Зміст цінової політики підприємства.
21. Види і структура цін на продукцію та послуги.
22. Сутність і види доходу та прибутку підприємства.
23. Показники рентабельності і методи їх розрахунку.
24. Напрямки підвищення прибутковості діяльності підприємства.
25. Інновації та інноваційні процеси.
26. Вплив інноваційних процесів на ефективність діяльності підприємств і їх конкурентоспроможність.
27. Сутність інвестиційної привабливості підприємств.
28. Внутрішні та зовнішні джерела інвестування.
29. Економічний зміст економічної безпеки.
30. Сутність, причини, симптоми та чинники банкрутства підприємства.

1.3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

Мета: формування системи знань з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку на підприємствах.

Завдання: вивчення методів раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах на підставі використання прогресивних форм і національних стандартів; набуття навичок опрацювання і використання облікової інформації в управлінні.

Предмет: загальна теорія бухгалтерського обліку.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Бухгалтерський облік, його сутність і основи організації.
2. Предмет і метод бухгалтерського обліку.
3. Бухгалтерський баланс.
4. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис.
5. Первинне спостереження, документація та інвентаризація.
6. План рахунків бухгалтерського обліку.
7. Форми бухгалтерського обліку.
8. Облік господарських процесів.
9. Основи бухгалтерської звітності.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СПІВБЕСІДИ

1. Загальна характеристика господарського обліку
2. Вимірники, що застосовуються в обліку
3. Нормативне регулювання та завдання бухгалтерського обліку
4. Принципи бухгалтерського обліку
5. Метод бухгалтерського обліку та його характеристика.
6. Суть і побудова бухгалтерського балансу
7. Поняття рахунків бухгалтерського обліку, їх призначення.
8. Сутність подвійного запису на рахунках, його значення.
9. Інвентаризація, її значення і види.
10. Хронологічний та систематичний запис в бухгалтерському обліку

1.4. МЕНЕДЖМЕНТ

Мета: формування системи базових знань у сфері менеджменту, розуміння концептуальних засад системного управління організаціями; набуття вмінь розробки й прийняття управлінських рішень.

Завдання: вивчення основних категорій науки управління, функцій управління і процесів прийняття управлінських рішень, методів використання базових інструментів управління організаціями; вивчення впливу різних факторів на ефективність системи управління організацією.

Предмет: система управління організацією.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Поняття і сутність менеджменту.
2. Прийняття управлінських рішень.
3. Планування в організації.
4. Організація як функція управління.
5. Мотивація.
6. Управлінський контроль.
7. Лідерство.
8. Комунікації в системі управління організацією.
9. Ефективність управління.

2. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

1. Базилевич, В. Д. Економічна теорія: Політекономія [Текст]: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання Прес, 2006. – 615.
2. Бутук О.І. Економічна теорія. Тренінг-курс / О.І. Бутук, Н.І. Волков. – К.: Знання, 2007. – 291 с.
3. Ватаманюк Р.О. Вступ до економічної теорії / Р.О. Ватаманюк. – К.: КНЕУ, 2007. – 492с.
4. Мочерний, С. В. Економічна теорія [Текст]: навч. пос. / С. В. Мочерний. – Вид. 4-е, стереотип. – К.: Академія, 2009. – 640 с.
5. Мочерний, С. В. Основи економічної теорії [Текст]: підручник / С. В. Мочерний, В.Г. Скотний. – Львів: Новий Світ – 2000, 2006. – 600 с.
6. Орехівський Г.А. Практикум з політекономії: Навч. посібн. для самопідготовки студ. / Г.А. Орехівський, В.Г. Орехівський. – Третє видання, доповнене. – К.: Каравела, 2012.
7. Тарасевич, В. М. Економічна теорія [Текст]: підручник / за ред. В.М. Тарасевича. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 784 с.
8. Щетинін А.І. Політична економія. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2011.- 480с.

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

1. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: Підручник/ В.Г. Андрійчук. - К.: КНЕУ, 2013.- 779 с.
2. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника. – Суми: Університетська книга, 2012. – 864 с.
3. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник / О.С. Іванілов. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 728 с.
4. Мацибора В.І. Економіка підприємства: навчальний посібник / В.І. Мацибора, В.К. Збарський, Т.В. Мацибора. – К.: Каравела, 2012. – 312 с.
5. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навчальний посібник / Н. М. Яркіна – К.: Ліра-К, 2015. – 498 с.
6. Гетьман О.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 488 с.
7. Гринчуцький В.І. Економіка підприємства: навч. посіб. / В.І. Гринчуцький, Е.Т. Карапетян. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 304с.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

1. Лишиленко О.В Бухгалтерський облік: підручник/ О.В. Лишиленко : -3-тє вид., перероб. доп. -К.: Видавництво «ЦУЛ»; 2011.- 670с.
2. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб./ І.Б. Садовська Т.В., Божидарнік К.Є. Нагірська. -К.: Видавництво «ЦУЛ», 2013.-688с.
3. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: (підручник)/ В.Г. Швець.-К.: Знання, 2009.-447с
4. Теорія бухгалтерського обліку: підручник/за ред. М.В. Кужельного.- К. : Знання, 2010.-334с.
5. Сопко В.В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник/ В.В. Сопко.- Тернопіль: Астон, 2012. - 496с.

МЕНЕДЖМЕНТ

1. Дикань Н.В. Менеджмент: Навч. посіб. /Дикань Н.В., Борисенко І. І. – К.: Знання, 2008. – 389 с.
2. Менеджмент: теорія і практика: Навчальний посібник/ А.А. Мазаракі, Г.Є Мошек, Л.А.Гомба, І.К. Погодаєв, Ю.В. Понакєвич, А.В.Семенчук; Заг. Ред.: канд.. екон. наук.,проф. Мошека Г.Є. – К.: Атіка, 2007. – 584 с.
3. Мескон М.Х. Основы менеджмента, 3-е издание: Пер. с англ./ Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф - М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2008. – 672 с.
4. Осовська Г.В. Основи менеджменту: Підручник. Видання 3-є, перероблене і доповнене. /Осовська Г.В., Осовський О.А. – К.: «Кондор», 2008. – 664 с.
5. Рульєв В.А. Менеджмент. Навч. посіб. /Рульєв В.А., Гуткевич С. О. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
6. Федоренко В.Г. Менеджмент:Підручник /Федоренко В.Г., Іткін О. Ф., Анін В. І. та ін.; За науковою ред. доктора економічних наук, проф. В.Г. Федоренка. – К.: Алерта, 2008. – 652 с.
7. Хміль Ф.І. Основи менеджменту: Підручник/ Хміль Ф.І. – 2-е вид. випр..доп. – К.: Академвидав. 2007. – 576 с.
8. Сучасні теорії менеджменту: навчальний посібник /М.В. Туленков. – К.: Каравела, 2012. – 304 с.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Перелік питань для вступного випробування (співбесіди) здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» на базі ОКР «Молодший спеціаліст», здобутого за не спорідненими спеціальностями, складений згідно Закону України «Про вищу освіту», Положення «Про навчальний процес» ОДАУ.

В результаті співбесіди здійснюється перевірка відповідності знань, умінь та навичок вступників з фахових дисциплін для отримання освітнього ступеня «Бакалавр». За результатами співбесіди приймається протокольне рішення щодо включення вступника до рейтингового списку.

Під час випробування (співбесіди) вступнику пропонується виконати чотири завдання, які включають питання, що відповідають базовій частині програми.

Під час вступного випробування - співбесіди вступник у письмовій формі готує відповіді на поставлені завдання, після чого усно відповідає перед комісією. Тривалість підготовки вступника до відповідей, які виносяться на співбесіду становить 1 годину.

Вступне випробування - співбесіда оцінюється за 200 - бальною шкалою. За кожне питання вступник може максимально набрати 50 балів. При цьому застосовується така система.

Недостатній рівень знань (0-20 балів): викладає матеріал не послідовно, з порушенням логіки, допускає принципові помилки, що свідчать про обмеженість подальшого засвоєння навчального матеріалу або відповідь не відповідає питанню; має уяву щодо змісту теоретичного матеріалу, але відповідь не наповнюється реальним змістом, не володіє понятійним і термінологічним апаратом з дисциплін.

Достатній рівень знань (21-40 балів): виявив знання навчально-програмового матеріалу в обсязі достатньому для подальшого навчання, але припускається суттєвих помилок у викладенні матеріалу; повністю розкрив

запропоновані питання, показав достатньо повні знання по питаннях співбесіди, але з деякими неточностями, в цілому володіє понятійним і термінологічним апаратом.

Високий рівень знань (41-50 балів): вступник показав повне знання по питаннях співбесіди, повністю довів всі твердження практичних та теоретичних питань, вільно володіє понятійним і термінологічним апаратом.

Остаточна оцінка визначається додаванням набраних балів за правильні відповіді вступником на кожне запитання співбесіди. Максимальна кількість балів за всі правильні відповіді становить 200 балів. Прохідний бал вступного випробування - співбесіди становить 100 балів.

Голова фахової комісії зі спеціальності
051 «Економіка»

О.М.Галицький